

Revisorernas redogörelse för år 2015

Revisorernas granskningsuppdrag utgår från kommunallagen, fastställt revisionsreglemente och god revisionssed. Av kommunallagen framgår att revisorerna skall granska all verksamhet och därvid bedöma om verksamheterna sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som sker i nämnderna är tillräcklig.

Revisionsarbetet har skett i enlighet med fastlagd revisionsplan och de av revisorerna fastställda granskningsuppdragen. Löpande granskning har gjorts av Kommunstyrelsens och övriga nämnders protokoll.

Revisionsarbetet har även omfattat möten/kontakter med representanter för kommunens styrelse samt kommunens olika nämnder och förvaltningsledningar.

Revisionen har föranlett synpunkter och förslag av olika karaktär. Dessa har delgivits berörda nämnder och förvaltningar. Revisionskrivelser har avgivits till kommunstyrelsen och berörda nämnder samt lämnats till kommunfullmäktige för kännedom. Under året har det dock funnits brister i denna ärendehantering. Revisorerna har överlämnat handlingar löpande men svar från nämnder och styrelser har inte alltid erhållits i tid och ärendehantering i kommunen brister.

Granskningen av bokslut och årsredovisning 2015 grundar sig på material som fastställts av kommunstyrelsen.

Utifrån väsentlighet och risk har under året följande fördjupade granskningar gjorts:

- Granskning av kommunens arbete utifrån FN's barnkonvention
- Uppföljande granskning av kommunens upphandlingsverksamhet
- Det kommunala aktivitetsansvaret
- Granskning av verkställighet, beredning och återrapportering av beslut
- Granskning av delårsrapport 2015
- Granskning av årsredovisning 2015

Nedan redovisas granskningarnas syfte och resultat:

Granskning av kommunens arbete utifrån FN's barnkonvention

Revisorerna i Hallsberg har givit PwC i uppdrag att genomföra en granskning utifrån barnkonventionen där revisionsfrågan är följande:

Är kommunstyrelsens styrning och uppföljning avseende barnkonventionen ändamålsenlig och säkerställs att barnkonventionen beaktas och tillämpas?

Den övergripande bedömningen är att det finns brister i ändamålsenligheten. Kommunstyrelsen behöver utveckla sin styrning och uppföljning avseende barnkonventionen, dels för att förtydliga ambitionerna och vad som förväntas inom området, dels för att förtydliga kraven på hur arbetet ska följas upp och redovisas. Det är dock positivt att det inom ramen för det nya styrsystemet har tagits fram indikatorer som fångar olika aspekter av barn/ungas situation och utveckling.

Den övergripande bedömningen baseras på följande iakttagelser och bedömningar:

Vi kan konstatera att ett nytt styrsystem är i drift från årsskiftet och att det där finns framtagen med vision med tillhörande värdeord, strategiska områden, mål och indikatorer. Flera indikatorer finns som rör barn och unga, exempelvis ogiltig frånvaro, barn i ekonomiskt utsatta familjer, barn som kan läsa efter årskurs 1 och ökat elevinflytande, vilket vi bedömer som positivt. Det saknas dock mål eller annat som mer specifikt behandlar tillämpningen av barnkonventionen. Det uppges finnas ett genomgripande ansvar för alla nämnder/förvaltningar att arbeta efter barnkonventionen men det är dock inte förtydligt eller klart vad som förväntas. Vår bedömning är att den övergripande styrningen bör i högre grad behandla ett barnrättsperspektiv för att säkerställa att barnkonventionen efterlevs och beaktas.

Kommunstyrelsen har inte uppmärksammat frågan eller säkerställt kompetens hos personalen. Det finns enligt vår bedömning en osäkerhet om kunskapsläget i organisationens olika delar. I samband med detta kan noteras att det förefaller finnas oklarheter kring hur folkhälsoteamet ska nyttjas av Hallsbergs kommun.

Enligt vår bedömning saknas en systematik eller uttalade former för hur barnets bästa och barnkonventionen ska beaktas i kommunens arbets- och beslutsprocesser. Inom social- och arbetsmarknadsnämnden är barnperspektivet tydliggjort i ett flertal styrande dokument/riktlinjer.

Vi bedömer att det är tydligt inom socialtjänstens rutiner/riktlinjer att barnets bästa ska beaktas och att barnet ska göras delaktig. När det gäller kommunen som helhet är vår bedömning att det är en brist att det inte finns tydligare utarbetade kanaler eller forum för dialog och inflytande med barn/ungdomar. Rätten till dialog och inflytande är viktig ur ett barnrättsperspektiv. Kommunstyrelsen bör verka för att frågan om hur barn/ungdomar kan komma till tals tydliggörs i kommunen. Även om det skulle vara

lätt att komma fram i en liten kommun är det av vikt att kommunen tar initiativ och ger möjlighet till dialog och inflytande så initiativet inte läggs på det enskilda barnet.

Vi har noterat att kommunstyrelsen inte efterfrågar någon redovisning från nämnderna om arbetet utifrån barnkonventionen. Viss generell uppföljning sker dock inom ramen för folkhälsoarbetet. Vi har kunnat se att när det gäller måluppfyllelsen finns det flera indikatorer som rör barn och unga, som följs i nya styrsystemet. Vår bedömning är att kommunstyrelsen, för att skapa en ändamålsenlig uppföljning och överblick på området, bör tydliggöra vad nämnderna ska följa upp och redovisa så det bättre går att följa vad har skett i kommunen utifrån barnkonventionen.

Uppföljande granskning av kommunens upphandlingsverksamhet

En uppföljning av tidigare granskning avseende upphandlingsverksamheten i Hallsbergs kommun har skett under året.

Uppdraget har varit att undersöka vad som skett utifrån de områden där brister noterades samt hur kommunstyrelsen utvecklat arbetet inom området.

Den samlade bedömningen är att det har skett förbättringar i rätt riktning och flera åtgärder har genomförts enligt kommunstyrelsens yttrande. Samtidigt återstår fortfarande ett arbete med att genomföra flera av de planerade åtgärderna såsom utbildning, informationskampanj, implementering av rutiner och IT-system samt uppföljning/intern kontroll som vid granskningstillfället inte genomförts.

Det kommunala aktivitetsansvaret

Granskning har skett av kommunens hantering avseende det kommunala aktivitetsansvaret.

Säkerställer Social- och arbetsmarknadsnämnden att arbetet med aktivitetsansvaret bedrivs på ett ändamålsenligt sätt?

Resultatet av granskningen är;

Social- och arbetsmarknadsnämnden har inte säkerställt att arbetet med aktivitetsansvaret bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

Det finns inte en tydlig roll- och ansvarsfördelning för arbetet som är känd inom verksamheten.

Det finns inte dokumenterade rutiner för hur arbetet med aktivitetsansvaret ska skötas.

Det sker inte någon uppföljning eller utvärdering av arbetet med aktivitetsansvaret inom förvaltningen.

Vi rekommenderar att nämnden så fort som möjligt söker ett förtydligande av ansvarsfördelningen så att samverkan med handläggare inom utbildningsförbundet där det operativa arbetet utförs kan etableras.

Granskning av verkställighet, beredning och återrapportering av beslut

Granskning har skett av system och rutiner för verkställighet och återrapportering av beslut inom bildningsnämnden samt social- och arbetsmarknadsnämnden. Granskningen ska besvara följande *revisionsfråga*:

Säkerställer nämnderna att fattade beslut verkställs i enlighet med nämndens och fullmäktiges intentioner?

Den samlade bedömningen är att granskade nämnder delvis säkerställer att fattade beslut verkställs i enlighet med nämndens och fullmäktiges intentioner. Rutinerna måste dock förbättras, dokumenteras, den interna kontrollen stärkas och ärendehantering mm enhetliggöras.

Bedömningen grundar sig på följande slutsatser avseende kontrollmålen.

I vilken omfattning tillämpas administrativa system och metoder som säkerställer att beslut verkställs och återrapporteras till beslutsfattarna?

Vi kan konstatera att det för tillfället tillämpas flera administrativa system ärendeberegningsmetoder och protokollhantering inom de båda granskade nämnderna. Viss sidordnad hantering sker.

Det saknas f n enligt de intervjuade enhetliga, dokumenterade, kommunövergripande och nämnds Anpassade riktlinjer för hur ärendehantering, beredning samt hur återrapportering av verkställighet skall ske.

Det är positivt att ett nytt kommunövergripande administrativt system är på väg att implementeras där alla delar av processen kan samlas. Vi betonar vikten av att dels enhetliga kommunövergripande riktlinjer och rutiner utarbetas samt dels överväga behov av att ev. nämnds Anpassade rutiner utarbetas i samband med införandet av Platina.

Omfattas dessa rutiner av något internt kontrollsystem?

Delvis. Social- och arbetsmarknadsnämnden har i sin internkontrollplan för 2015 kontroller med avseende verkställighet av beslut. Bildningsnämnden har inte bedömt rutinen som en risk i sin riskanalys och har därmed ej tagit med det i sin kontrollplan för året.

I övrigt finns i beredningsrutinerna vissa kontroller med för att säkerställa verkställighet av beslut och återrapportering. Bl.a. bildningsnämndens årshjul, social- och arbetsmarknadsnämndens uppdrag i budget, genomgång av tidigare nämnds protokoll, öppna ärenden i diarium mm.

Stickprovskontrollen redovisar att beslut fattade inom social- och arbetsmarknadsnämnden inte alltid innehåller en tydlig tidsangivelse för när fattat beslut skall vara verkställt och återrapporterat till nämnden. Detta försvårar för den enskilde medborga-

rens möjlighet att ta del av och enkelt följa de ärenden som hanteras och de beslut som fattats.

Vi gör bedömningen att underlagen i form av ärendebeskrivning mm till besluten är tydliga och väl formulerade. Ärendenas bakgrund och själva besluten i sig är även de tydligt formulerade. Detta gäller för båda nämnder. Mot bakgrund av att det under året funnits avvikelser gällande tillförlitliga ekonomiska underlag till bl.a. prognoser mm betonas vikten av att detta säkerställs.

Vi noterar dock att det inte är tydliggjort i någon av de båda nämndernas protokoll vilka underlag som är kopplade till besluten i fråga eller till vem besluten ska expedieras. Detta försvårar den enskilde medborgarens möjlighet att ta del och enkelt följa de ärenden som hanterats och de beslut som fattats. Vi rekommenderar därför att protokollens tydlighet och tidsangivelse bör utvecklas.

Granskning av Delårsrapport januari – juli 2015 (granskning fick ske två ggr)

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål som kommunfullmäktige fastställt. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Granskning av delårsrapporten fick ske två gånger då bl.a. brister i prognoser uppdragats. KF behandlade delårsrapporten i december vilket avviker från de lagkrav som gäller.

Under september till november tog vi del av "Delårsrapport 2015" som kommunstyrelsen beslutade om i september 2015 samt "Ny Delårsrapport 2015" som beslutades av kommunstyrelsen den 2 november.

"Ny Delårsrapport 2015" redovisade förändringar i prognos gällande social- och arbetsmarknadsnämnden samt finansiering. Vi har i denna granskning sett "Ny Delårsrapport 2015" som en komplettering till "Delårsrapport 2015" då vi bedömer att båda dokumenten ska redovisas till kommunfullmäktige för att kunna uppfylla de krav som finns på innehåll i delårsrapport.

Resultatet för perioden är 2 mnkr (9,7 mnkr), vilket är 7,7 mnkr lägre än motsvarande period föregående år. Prognosen för helåret pekar mot ett resultat om 2,8 mnkr jämfört med budgeterat resultat 8,6 mnkr. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas.

Av driftredovisningen framgår att nämnderna förväntas lämna ett underskott på ca -12,8 mnkr vid årets slut (jmf -3,3 mnkr 2014). Underskottet förväntas till största delen uppkomma inom social- och arbetsmarknadsnämnden med ca -11,7 mnkr.

Vi kan konstatera att arbetet med budget, uppföljning och prognos inte har fungerat och att det fortfarande finns stora osäkerhetsfaktorer i processen och de underlag som pro-

gnöserna bygger på. Detta är inte tillfredsställande och åtgärder måste vidtas och pågående arbete fortgå.

Vi har granskat ett urval poster bl.a. avseende periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten. I samband med detta har följande noterats. Slutavräkning skatteintäkter har periodiserats vilket ej är enligt RKR 4.2. Resultatet per 31 juli har påverkats negativt med - 0,3 mnkr. Fastighetsavgiften är felperiodiserad. Intäkter motsvarande +0,6 mnkr har ej påverkat resultatet per 31 juli. Timlöner för juli månad har ej periodiserats. Ger ett förbättrat resultat motsvarande ca 4,1 mnkr för perioden.

I vår översiktliga granskning av kommunens delårsrapport har det framkommit omständigheter och avvikelser från lagens krav och god redovisningssed i övrigt.

Lagkrav i form av tid för rapportering av delårsrapport till KF har ej kunnat uppfyllas, felaktiga periodiseringar samt bristande rutiner för ekonomisk uppföljning som bl.a lett till att två delårsrapporter har fått utarbetats. Detta är inte tillfredsställande.

Vår översiktliga granskning visar på att prognostiserade **resultatet för 2015** inte är förenligt med de finansiella målen som fullmäktige fastställt i budget 2015. Dock är målet av mer långsiktig karaktär. Förbättrade resultat de kommande åren krävs för att nå av KF antagna finansiella mål.

Vår översiktliga granskning visar på att måluppfyllelsen avseende verksamheten inte går att bedöma då någon samlad bedömning av måluppfyllelsen ej är redovisad i delårsrapporten.

Utifrån den rapportering som nämnderna har gjort i sina verksamhets-/delårsrapporter kan konstateras en blandad bedömning av måluppfyllelsen. Vi kan dock inte bedöma graden av måluppfyllelse eller om den är förenlig med de av fullmäktige fastställda målen utifrån den rapportering som är gjord.

Bokslut och årsredovisning 2015

Sammanfattningsvis är vår bedömning att kommunens ekonomi är svag även om resultatet för 2015 är positivt d v s 7,2 mnkr. Flera poster av engångskaraktär har påverkat resultatet. Soliditeten är låg, 17 % exklusive pensionsåtaganden inom linjen. Inklusive pensionsåtaganden är soliditeten - 25 %. Fortsatta kraftfulla åtgärder krävs för att nå en ekonomi i balans.

Utvecklingen av nettokostnadernas andel av skatteintäkterna har försämrats något, från 97 % till 98 %. Utvecklingen av skatteintäkter är 2 % och nettokostnadsutvecklingen är 3 %.

Vi bedömer att årsredovisningen huvudsakligen redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.**

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b). Balanskravet har uppfyllts och det finns inga sedan tidigare negativa resultat att återställa. Dessa återställdes i sin helhet 2014.

Förvaltningsberättelsen innehåller till viss del en uppföljning av de verksamhets- och finansiella mål som fullmäktige har angivit i 2015 års budget.

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som svag.

Vi kan inte bedöma verksamhetsmålen utifrån den rapportering som redovisas i årsredovisningen. Ett fortsatt arbete krävs för att tydliggöra detta. I förvaltningsberättelse framgår också att KS bedömer att det finns behov av att utveckla rutiner och mätmetoder för att kunna bedöma måluppfyllelsen.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på **rättvisande räkenskaper** och är upprättad enligt god redovisningssed med noterade avvikelser som framgår i rapportens delkapitel. Exempelvis gällande anläggningstillgångar. I granskningsrapporten framgår även områden som måste utredas och utvecklas framöver.

Kommunala företag

Enligt KL 9 kap 16 § ska till revisionsberättelsen bifogas lekmannarevisorernas granskningsrapporter och revisionsberättelser för aktieföretag, handelsbolag, ekonomisk förening och stiftelse till vilken kommunen lämnat över vården av en kommunal angelägenhet. Syftet är att en helhetssyn ska ges över hela den kommunala verksamheten. Revisorerna behöver även information från all kommunal verksamhet för att kunna göra en övergripande bedömning av kommunens totala verksamhet.

HALLBO

De förtroendevalda revisorerna och yrkesrevisorn har avlämnat revisionsrapport som bifogas.

Revisorernas förvaltning

Under året har vi haft 11 revisionsmöten.

Vårt anslag för 2015 var 690 000 kronor. Anslaget har använts på följande sätt.

	2014	2015
Arvoden, personalomkostnader, m m	64	88
Kurser, litteratur, m m	57	44
Köp av tjänster	476	490
Överföring periodisering		67
	597	689

Hallsberg 2016-04-22

Peter Langlott

Lars Billström

Siv Palmgren

Torvald Evanni

Per Ager

Sven-Olof Dimander